

શ્રીસોમનાથસંસ્કૃતયુનિવર્સિટી, વેરાવલમ્

સત્રાન્તપરીક્ષા, નવમ્બર્-દિસમ્બર્-૨૦૧૬

કક્ષા- શાસ્ત્રી-૩ (SEM-5)	પ્રશ્નપત્ર-૩	ગુણા: - ૭૦
વિષય:- સમાજશાસ્ત્ર	(GE-3.5.5)	સમય: - ૧૧ ત: ૦૨
દિનાઢ્ઢક: - ૨૬/૧૧/૨૦૧૬	સન્દર્ભગ્રન્થ: - ગ્રામીણ અને નગર સમાજ રચના	

- પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો મુદ્દાસર ઉત્તર આપો. (૧૪)
- (૧) ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ સમજાવી તેનાં કાર્યક્ષેત્રની ચર્ચા કરો.
(૨) નગર સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ સમજાવી તેનાં અભ્યાસ ક્ષેત્રની ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર આપો. (૨૦)
- (૧) ગામડું એટલે શું? ગ્રામીણ સમાજની ખાસિયતો સમજાવો.
(૨) ગ્રામીણ અને શહેરી તફાવતોનો અભિગમ એટલે શું?
(૩) જ્ઞાતિનો અર્થ સમજાવી નગર સમાજમાં જ્ઞાતિનું સ્વરૂપ જણાવો.
(૪) કુટુંબ એટલે શું? ગ્રામણી સમાજનાં કુટુંબની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
- પ્રશ્ન-૩ ટૂંકનોંધ લખો (ચારમાંથી બે) (૧૨)
- (૧) સ્થળાંતરનાં સામાજિક પરિણામો.
(૨) ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રનું મહત્વ.
(૩) નગર સમાજશાસ્ત્રનું સ્વરૂપ.
(૪) વહીવટી પાયા ઉપરનાં નગરનાં પ્રકારો.
- પ્રશ્ન-૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો. (૧૪)
- (૧) સ્થળાંતરનો અર્થ સમજાવી તેનાં કારણો જણાવો.
(૨) શહેરી સમાજજીવનનાં વિભિન્ન પ્રભાવ હેઠળ ક્ષેત્રોમાં સ્ત્રી જીવનનો પરિચય આપો.
(૩) ગ્રામીણ સમાજમાં જ્ઞાતિનાં વિભિન્ન પાંસાઓ સમજાવો.
(૪) વસ્તીનાં આધારે નગરોનાં પ્રકારો સમજાવો.
- પ્રશ્ન-૫ વૈકલ્પિક પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (દસમાંથી દસ) (૧૦)
- (૧) નવી પેઢી પ્રણાલીકાગત કુટુંબ વધુ અનુકૂળ ધરાવે છે.
(અ) સંયુક્ત કુટુંબ (બ) કરારવાદ કુટુંબ
(ક) મોટું કુટુંબ (ખ) વિભક્ત કુટુંબ
(૨) નગર સમાજમાં જ્ઞાતિનું સ્વરૂપ હોય છે.
(અ) ગતિશીલ (બ) ઐક્ય
(ક) એકવિધતા (ખ) વૈવિધ્ય
(૩) માનવ-સમાજ અને સંસ્કૃતિનો મૂળાધાર છે.
(અ) નગર સમાજ (બ) ગ્રામીણ સમાજ
(ક) ગુજરાતી સમાજ (ખ) ભારતીય સમાજ

- (૪) ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસો અને શહેરી સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસો
- ભારતીય સમાજ અને સંસ્કૃતિનું વાસ્તવિક ચિત્ર રજૂ કરી શકે.
- (અ) પરસ્પરનાં પુરક બનીને (બ) પરસ્પર સંઘર્ષ કરીને
- (ક) પરસ્પર સ્પર્ધા કરીને (ખ) ઉપરમાંથી કોઈપણ નહિં.
- (૫) વિશ્વની અને ભારતની મોટાભાગની વસ્તી
- (અ) શહેરી (બ) ગ્રામીણ
- (ક) શૈક્ષણિક (ખ) ઔદ્યોગિક
- (૬) નગર સમાજ
- (અ) વસ્તી ગીચતાં (બ) એક વિધતાં
- (ક) દુરવર્તી સંબંધો (ખ) કૃષિ આધારિત
- (૭) દેશનાં એક રાજ્યમાંથી બીજા રાજ્યમાં જ્યારે લોકો વસવાટનાં હેતુથી જાય છે ત્યારે તેને તરીકે ઓળખાય.
- (અ) નગરીય-શહેરીય સ્થળાંતર (બ) ગ્રામીણ-નગરીય સ્થળાંતર
- (ક) નગરીય-ગ્રામીણ સ્થળાંતર (ખ) આંતર-રાજ્ય સ્થળાંતર
- (૮) ભારતમાં ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ
- (અ) ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપનીનાં સ્થાપના દિવસે.
- (બ) અઢારમી સદીનાં પ્રારંભિક તબક્કામાં.
- (ક) બ્રિટીશ રાજ્ય અમલ દરમિયાન.
- (ખ) દક્ષિણ ભારતનાં ગ્રામ સમુદાયોનાં સમાજશાસ્ત્રીઓ દ્વારા.
- (૯) નગર સમાજમાં લગ્ન સંસ્થામાં પરિસ્થિત જન્ય બદલાવ જોવા મળે છે.
- (અ) નીચી લગ્ન વય (બ) આંતર જ્ઞાતિય લગ્ન
- (ક) લગ્નએ કૌટુંબી પ્રશ્ન (ખ) લગ્ન-અવિચ્છનીય
- (૧૦) વયગાળાનાં વિસ્તારમાં નાના શહેરી વિસ્તાર માટે રચાયેલી મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલ
- (અ) મહાનગર પાલિકા (બ) નગર પાલિકા
- (ક) કોર્પોરેશન (ખ) નગર સમુદાય
